

Oświadczenie EAJ w sprawie aktualnych problemów wymiaru sprawiedliwości w Hiszpanii

Kontekst

Podczas posiedzenia plenarnego w dniu 12.10.2025 r. w Baku Europejskie Stowarzyszenie Sędziów (EAJ) zostało poinformowane przez swojego członka, Asociación Profesional de la Magistratura (APM), o ostatnich wydarzeniach w Hiszpanii, które budzą ich zaniepokojenie.

- Projekt „Ustawy organicznej o rozszerzeniu i wzmocnieniu kariery sędziowskiej i prokuratorskiej” zawiera zmiany, które zaburzają wewnętrzną równowagę sądownictwa i zmieniają warunki dostępu do kariery sędziowskiej oraz awansu w jej ramach.
- W sytuacji gdy, jak dotychczas dostęp do kariery sędziowskiej i prokuratorskiej opierał się wyłącznie na zasługach i wiedzy, a wszyscy kandydaci musieli zdać anonimowe i obiektywne egzaminy, które zapewniały równość, oraz obiektywne kryteria oceny zasług i umiejętności, przedmiotowy projekt ustawy wprowadza alternatywne kryteria selekcji w stosunku do systemu egzaminów konkursowych, co zmniejsza obiektywność procesu selekcji i otwiera drzwi do bardziej subiektywnych ocen. Propozycje pozwolą teraz na mianowanie na podstawie oceny „doświadczenia zawodowego”, „osobistych predyspozycji” lub „uznanych kompetencji”. Stanowi to znaczące odejście od obecnego systemu.
- Osłabieniu ulega dotychczasowa praktyka mianowania i zatrudnienia sędziów na stałe. Propozycje przewidują wzrost liczby sędziów tymczasowych, którzy nie korzystają z takich samych gwarancji; obiektywne egzaminy, które należy zdać, aby uzyskać stałe zatrudnienie, będą miały mniejszą przejrzystość; wprowadzony ma zostać margines swobody niezgodny z wymogiem bezstronności.
- Planowane reformy wzmocnią możliwości kształtowania i wywierania wpływu władzy wykonawczej na system wymiaru sprawiedliwości oraz wewnętrzne funkcjonowanie sądownictwa, zarówno bezpośrednio poprzez interwencję w regulowanie i zatwierdzanie nowych procesów selekcji, jak i w skład komisji oceniających, jak również pośrednio poprzez zwiększenie liczby tymczasowych nominacji i upoważnień administracyjnych, które będą podlegały kontroli ministerialnej.

- APM poinformowała również, że reforma jest promowana w kontekście rosnącej presji politycznej. Członkowie rządu Hiszpanii wygłosili publiczne oświadczenia dyskredytujące sędziów prowadzących wrażliwe postępowania dotyczące osób związanych z premierem. Kwestionowano kompetencje, zdolności i bezstronność sędziów w wyraźnie obraźliwym tonie, mając na celu podważenie ich autorytetu i wywarcie wpływu na ich działania.

Ocena

W odniesieniu do proponowanych zmian legislacyjnych

1. „Decyzje dotyczące wyboru i kariery sędziów powinny opierać się na obiektywnych kryteriach ustalonych wcześniej przez prawo lub właściwe organy. Decyzje takie powinny opierać się na zasługach, z uwzględnieniem kwalifikacji, umiejętności i zdolności wymaganych do orzekania w sprawach poprzez stosowanie prawa przy poszanowaniu godności ludzkiej”¹. EAJ zgadza się, że anonimowe obiektywne testy stanowią solidną i pożądaną podstawę do podejmowania decyzji w sprawie mianowania sędziów.

2. „Organ podejmujący decyzje dotyczące wyboru i kariery sędziów powinien być niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej. Aby zagwarantować jego niezależność, co najmniej połowa członków tego organu powinna składać się z sędziów wybranych przez innych sędziów”². Konsekwencją wynikającą z tego wymogu jest wykluczenie lub przynajmniej ograniczenie do minimum wpływu rządu na definiowanie, interpretację i stosowanie kryteriów oraz procedur.

3. „Bezpieczeństwo zatrudnienia i nieusuwalność są kluczowymi elementami niezależności sądów i niezawisłości sędziów. W związku z tym sędziowie powinni mieć zagwarantowane zatrudnienie do osiągnięcia wieku emerytalnego, o ile taki istnieje”³. Tymczasowe mianowania mogą otworzyć furtkę do wywierania wpływu i presji na sędziów.

W odniesieniu do ataków na sędziów

4. „Chociaż obiektywna krytyka sądów i ich orzeczeń jest dopuszczalna, niedopuszczalne jest, aby inne organy państwowe krytykowały sądownictwo w sposób podważający jego niezależność, autorytet sądowy lub zaufanie publiczne do sądownictwa oraz zachęcający do nieposłuszeństwa, a nawet przemocy wobec sędziów”⁴.

¹ Rekomendacja CM/Rec (2010)12 w sprawie sędziów: niezawisłość, skuteczność i odpowiedzialność, § 44.

² *Ibidem* § 46.

³ *Ibidem* § 49.

⁴ Rekomendacja CM/Rec (2010)12 w sprawie sędziów: niezawisłość, skuteczność i odpowiedzialność, § 18; CCJE, Opinia nr 18(2015) „Pozycja sądownictwa i jego relacja z innymi organami władzy państwowej we współczesnej demokracji”, § 36.

5. „Władza wykonawcza i ustawodawcza mają obowiązek zapewnić wszelką niezbędną i odpowiednią ochronę w przypadku, gdy funkcjonowanie sądów jest zagrożone fizycznymi atakami lub zastraszaniem skierowanym przeciwko członkom wymiaru sprawiedliwości”⁵.

6. EAJ zmuszone jest zwrócić uwagę, że nieuzasadnione krytyczne uwagi i zastraszające wypowiedzi członków władzy wykonawczej i ustawodawczej oraz innych osób stanowią poważny problem. Stanowią one atak na strukturę konstytucyjną demokratycznego państwa, a także atak tych organów państwa na legitymację innej władzy i zaufanie, jakim cieszy się ona wśród obywateli.

7. EAJ wyraża głębokie ubolewanie, że Hiszpania wydaje się podążać ścieżką, która w innych krajach doprowadziła do pozbawienia sądownictwa niezależności: najpierw sędziowie są publicznie dyskredytowani, następnie ich struk-

tury są reformowane w sposób niekorzystny dla ich niezależności i bezstronności, a na koniec zmienia się ich sam charakter.

W związku z tym

- EAJ wzywa przywódców politycznych w Hiszpanii do wycofania lub gruntownego przeglądu projektu ustawy organicznej, tak aby w dostępie do wymiaru sprawiedliwości przeważały zasady zasług, równości i obiektywności; a ponadto
- EAJ wzywa wszystkie hiszpańskie władze do powstrzymania się od nieuzasadnionej krytyki i podjęcia działań mających na celu położenie kresu atakom na sędziów i wymiar sprawiedliwości jako całość.

⁵ CCJE Opinia 18 § 32.

REKLAMA

Zbiory aktów prawnych

BESTSELLEROWE EDYCJE

z registrami na marginesach ułatwiającymi szybkie odnalezienie poszczególnych aktów

Rozbudowany pakiet ustaw i rozporządzeń

Praktyczne tabele podsumowujące zmiany

Szybka identyfikacja zagadnień dzięki tematycznym hasłom

Aktualizacja online w cenie książki

Dowiedz się więcej: ksiegarnia.beck.pl | 81 46 13 300